

שלום לידידים המבינים באמת

להלן פירור קטן משולחן המערכת – והפעם רחש געש של התלבטות על קוצו של א' שמופיעה בשיחת הרבי, על צורת פיענוח הגהה של הרבי והלבטים שמסביב, לחוודת"כם ולהנאתכם:

בעוברי היום על קובץ דבר מלכות שופטים לפני הדפסה הבחנתי בכותרת משונה לשיחה המצורפת מר"ח אלול תשי"ד

"שיחה לאחד – ראש חודש אלול ה'תשי"ד"

כיון שמעולם לא נתקלתי בסוג כותרת שכזו בשיחות של הרבי הדבר ממש צרם לי, ואחרי שעיינתי בהערה 1 הסקתי שמאן דהוא "פיענח" את ציונו של הרבי (בכתב ידו, ראה הערה הנ"ל) "שיחה לא' ר"ח אלול" - במשמעות של "לאחד", במקום לפענח **א' דר"ח אלול**, במובן של יום הראשון של ר"ח, ובהשמטת המקף המיותר. בעקבות טעות זו גם במפתח וגם בכותרות העמודים הופיע נוסח לוקה בחסר "ראש חודש אלול".

לי זה היה נראה מוזר ומצחיק, וכל שכן ככותרת ל**שבשיחה מוגהית!!!**

כשפניתי למגיהים הם הסבירו לי כי על פניו לא חשו בטעות, משום שזה יכול בהחלט להתפרש כך... ומנין להם לדעת שיד זר נגעה כאן וכו' וכו'.

כיוון שראיתי שמשום מה הדבר לא נראה כטעות – צירפתי למגיהים בדואר חוזר את 2 המקומות בהם מופיעה השיחה בלקוטי שיחות, ובשניהם (חי"ג עמ' 190 וחי"ח עמ' 461) בסוף השיחה מצויין "משיחת אדר"ח אלול ה'תשי"ד!!"

ולכאורה ההוכחה שאכן הכוונה לא' דר"ח היא משום שהרי לעולם ר"ח אלול הוא בין ב' ימים ואם נפענח "לאחד" לאן נעלם הציון המוכרח איזה יום דר"ח נאמרה השיחה?..... (מלבד זאת ש"שיחה לאחד" הוא ביטוי מוזר ובלתי הגיוני כנ"ל). גם הערה 15 בשיחה הנ"ל: "תיבות אלו אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בבת שחוק" – נראית לי מתיישבת ב"היכי תיתי" עם "שיחה לאחד"?.... (כלומר, האם מי שכתב את ה"יחידות" ציין זאת וכך זה נכנס להגהה?).

אני מצרף כאן בהמשך את כל החומר הרלוונטי בעניין, כולל הצילומים הקשורים לנושא

בעיון נוסף אני סבור שמקור הטעות היא בהשתלת מקף במהדורת השיחה כפי שהופיעה ב"תורת מנחם" התוועדיות (חי"ב עמ' 188), שם הוסיפו 'מקו' (או בטעות או בגלל שזה פוענח כ'אחד') אבל לא העיזו לפענח את המילה והשאירו זאת "שיחה **לא'** - ראש חודש אלול ה'תשי"ד" – ואחר כך (לקראת הדפסה בדבר מלכות, כנ"ל -) הלכו צעד נוסף ו"פיענחו" את המילה "לא'" ל"לאחד", כשלדעתי זוהי טעות, כנ"ל.

שלחתי את חוות דעתי במכתב לכל הגורמים המתעסקים בדבר מלכות והם מתעקשים על כך שהפיענוח **לא' דר"ח** אלול – דווקא זו היא טעות – אלא שכתוצאה מהעירעור וכו' הם מודים ש"לאחד" הוא טעות בכל מקרה, והנכון הוא לפענח "לאחת".

מצורפים כאן גם המיילים שקיבלתי בעניין, ובהם "נגיעה" בכמה וכמה "נקודות" שמסביב לנושא העיקרי.

מה דעתכם על הפיענוח עצמו? מה דעתכם אם ראוי לפענח "בכותרת גדולה" "לאחת"? מדוע לדעתכם בועד להפצת שיחות (מערכת לקו"ש) הניחו בפשטות שהפיענוח הנכון הוא דווקא א' דר"ח? ואולי היה להם מידע נוסף? האם נכון לומר שזהו אחד מהדברים שנצטרך להשאיר לתשבי שיגלה לנו ממצפונו?

בידידות

פרץ בלוי

מפתח כללי

א	סדר הנחת תפילין	ב
ב	מזמורי תהלים ק"ז ק"ח	ג
ג	מאמר ד"ה אני לדודי ודודי לי שי"פ ראה, מבה"ח אלול, היתשט"ו	ה
ד	שיחה ראש חודש אלול היתשי"ד	יב
ה	לקוטי שיחות פרשת שופטים (בלה"ק)	טו
ו	שיעורים בספר התניא (מוגה) לשבוע פרשת שופטים	יט
ז	לוח "היום יום" לשבוע פרשת שופטים	כט
ח	הלכה יומית לעיון ברמב"ם	לא

שיעורי רמב"ם – ע"פ נוסח כתבי יד תימן מדוייקים (קאפח):

ט	– ג' פרקים ליום לשבוע פרשת שופטים	לג
י	– פרק אחד ליום לשבוע פרשת שופטים	סז
יא	– ספר המצוות לשבוע פרשת שופטים	עד
יב	נביאים וכתובים יהושע פרק כ, דברי הימים א פרק יז	עה
יג	ביאורים לפרקי אבות פרק א משנה ג	עח
יד	הדרן על מסכת גיטין	עט
טו	מסכת גיטין עם ביאורים מדף נא עד דף נז	פב

מתורת רבותינו נשיאי חב"ד:

טז	שולחן ערוך הלכות שבת - אדמו"ר הזקן	קיב
יז	שולחן ערוך הלכות ברכות השחר - אדמו"ר הזקן	קיג
יח	לקוטי תורה - ד"ה כי ביום הזה יכפר - אדמו"ר הזקן	קיד
יט	מאמרים קונטרסים - אדמו"ר האמצעי	קיו
כ	דרך מצותיך – ספר המצוות - אדמו"ר ה"צמח צדק"	קיח
כא	המשך והחרים תרל"א - אדמו"ר מוהר"ש	קיח
כב	קונטרס החלצו - אדמו"ר מוהרש"ב	קיט
כג	ספר המאמרים תרצ"ו - אדמו"ר מוהרי"צ	קכ
כד	לקוטי דיבורים - אדמו"ר מוהרי"צ	קכ
כה	ספר הזכרונות – אדמו"ר מוהרי"צ	קכב
כו	אגרות קודש – אדמו"ר מוהרי"צ	קכד
כז	חומש, רש"י ותרגום אונקלוס לשבוע פרשת שופטים	קכו
כח	לוח זמנים לשבוע פרשת שופטים	קמג

בס"ד. שיחה לאחד – ראש־חודש אלול ה'תשי"ד.

א. פאה נכרית? הוא ענין שנוגע לבנים ולבני בנים, לפרנסה ולבריאות, כדאי את בזהוהי שהדבר נוגע לבני חיי ומזוני.

אין לשאול מדוע פלונית ופלונית אינה חובשת פאה נכרית ואינה נוהגת כראוי, ומכל מקום טוב לה בבני חיי ומזוני והצלחה בכל עניניה. ראשית, אין אדם יודע מה קורה אצל זולתו, ואיזה צרות יש לו, שהרי אף אדם אינו מספר לחברו מה מתרחש אצלו. ושנית, אין להביט ("פאָרקוקן זיך") על הזולת, אלא יש לקיים את ציווי הקב"ה.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר כאן הענין ד"כי אתם המעט מכל העמים"⁴].

ישנם בעולם גויים רבים יותר מאשר יהודים, וטוב להם. וכי משום כך יש לעשות כמעשי הגויים? - אילו היו עושים כן, לא היה העם היהודי קיים רחמנא לצלן מזה זמן רב.

כאשר אשה יהודיה הולכת בשוק ללא פאה נכרית, אין שום חילוק בינה לבין נשים אחרות, אבל כשהיא הולכת חבושה פאה נכרית, אפשר להכיר שהיא אשה יהודיה אדוקה בתורה ומצוות.

אמנם אין צורך להכריז בשוק "אני אדוקה בתורה ומצוות", אבל...

וכי ממי מתביישים, מהחברה או מפלונית בת פלונית? ומה יאמרו, שאשה פלונית היא יהודיה שומרת דת משה?⁵ וכי מהי החרפה בכך?

האם דורשים בכך מסירות נפש גדולה מדי? אילו לא היה רחמנא לצלן מה לאכול, הילדים היו רעבים, והיו דורשים שמירת שבת במסחר ופרנסה - היתה זו מסירות נפש גדולה, והיו עושים זאת בלי ספק.

ב. כאשר הולכים, למשל, לרופא, הרי אף שאינו מבין בשכלו מדוע נותן הרופא תרופה פלונית, מכל מקום מאמינים בו וסומכים עליו.⁶ וכן אמא שבנה אינו יכול לעכל את החלב, ופונה לרופא ילדים שיחליף את ה"פאָרמולאָ" - האם תאמר האמא, שבנה שוכב בעריסה, שהיא תמתין, תלך ל"קאָלעדזש" ל-5 שנים כדי להתלמד ולהבין את מה שהרופא יודע עתה, ורק אז תעשה כן?

- היה אצלי "סטודנט" מ"קאָלעדזש", ואמר לי שאינו מניח תפילין ואינו לובש ציצית, משום שאינו מבין בשכלו מדוע יש לעשות כן... -

הסיבה היחידה שאין רוצים לחבוש פאה נכרית היא - משום שלא מבינים בשכל האישי שיש צורך בזה. מדוע אין סומכים על הקב"ה? כשמצווים "להשקיע דולר אחד", ומבטיחים תמורתו "מאה אלף דולר" - הרי אפילו על הספק כדאי לעשות זאת!

ג. החילוק בין פאה נכרית למטפחת הוא בכך, שבנוגע לפאה נכרית אין ברירה על אתר, ובנוגע למטפחת יש ברירה להסירה. למשל, כשיושבים במסיבת אנשים, הרי כשהאשה חבושה פאה נכרית, אפילו אם יכנס "פרעזידענט אייזענהאָווער"⁷ - לא תסיר את הפאה, מה שאין כן בנוגע למטפחת - קל להסירה.

הטענה שלא סוכם על דבר חבישת פאה נכרית מקודם (קודם החתונה) - אינה טענה כלל: וכי זהו ענין שצריך לעשותו כדי לקיים הבטחה? ! דבר זה צריך לעשות - משום שהוא מביא הצלחה ואושר אמיתי לבעל, לאשה, לבנים ולבני-בנים.

פעם היו מגלחים את הראש לגמרי; מאוחר יותר נעשה המנהג לחבוש פאה נכרית על גבי השיער.⁸ ובפרט בזמננו, שאפשר להשיג פאה נכרית בכל הצבעים, והיא נראית יפה עוד יותר מהשיער שלה עצמה.

(4) ואתחנן ז, ז.

(5) ראה כתובות עב, סע"א ובפרש"י. רמב"ם הל' אישות פכ"ד הי"א.

(6) ראה גם תורת מנחם - התוועדויות ח"ה ע' 109.

(7) נשיא ארה"ב באותה עת (המו"ל).

(8) כאשר אמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר (הרבנית שטערנא שרה נ"ע) חבשה פאה נכרית לראשונה, ה' זה אז דבר חדש, ודיברו אודותי, כיון שעדיין לא ה' אז המנהג לחבוש פאה נכרית.

(1) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ובראשה רשם בכתיב: שיחה לא' ר"ח אלול ה'תשי"ד. ונדפסה בהוספות ללקו"ש ח"ג ע' 188 ואילך (ס"אד), והי"ח ע' 459 ואילך (ס"ה ואילך). במהדורא זו ניתוספו בהערות איזה פרטים מעלי-ההגהה המקוריים, ועוד איזה ציוני מ"מ שניתוספו ע"י המו"ל.

(2) ראה גם מכתב ז' אייר שנה זו (אגרות-קודש ח"ט ע' יח ואילך), ובהנסמן בהערות שם.

(3) ח"ג ככו, א.

ז. מה ששואלים: מדוע לפלוני בן פלוני יש "טלוויזיא"? וגם ליהודים יראי-שמים, ואפילו ליהודים חסידיים, ואם כן, יש להביט עליהם, הרי זה, למשל, כמו שבגשמיות ישנם רמ"ח אברים, ולא כל האברים בריאים אצל האדם, אצל אחד חלש כוח הראייה, אצל חברו אבר אחר, וכדומה - וכי יאמר אדם, שמכיון שפלוני חולה בעיניו, צריך גם הוא להיות חולה בעיניו?!...
וכן הוא גם ברוחניות: אין אדם שהוא בשלמות, אלא עושים כפי היכולת בקיום התורה והמצוות. ואם כן, לשם מה ללמוד מהזולת ענין בלתי-רצוי?

כל אלו שיש ברשותם "טלוויזיא" - הרי אף אחד מהם לא יאמר שקנה זאת כדי שעל ידי זה יתוספו אצלו יראת-שמים ומדות טובות. לכל אחד יש "תירוץ" על כך - אם עבור רהיט כלשהו ("א שטיק פאָרניטשער") בבית, או בגלל האשה, או שאומר שקיבלה במתנה, ומה יעשה - האם¹⁵ יזרקנה?...?

ח. פעם נהגו להיזהר שלא לעבור בסמוך לבית-תפלתם, והיו מעדיפים ללכת מסביב. אמא לא היתה מניחה לבנה להתקרב לבית-תפלתם, או לראות שְׁתֵי נְעָרָב. ואילו היום - הרי על ידי ה"טלוויזיא" מביאים אל תוך הבית את בית-תפלתם, את ה"גלח" ואת השתי וערב רחמנא לצלן!

רב צעיר אחד, דוקא הגון וירא-שמים משיבה אדוקה בתורה ומצוות, סיפר שהוא מקשיב ומסתכל ב"טלוויזיא" בכל יום מהשעה 12 עד 1. בזמן זה מדבר "גלח", ומדרשתו ("ספיטש") של ה"גלח" לומד הוא מה לדרוש בבימה אצלו בבית-הכנסת! - הוא אמר זאת בתמימות, ואף חשב שהוא עושה זאת לשם שמים, כדי שיהיה לו מה לדרוש בבית הכנסת, והוא עצמו כלל אינו מרגיש את האיסור הגדול שבזה.

פעם היו מוסרים נפשם שלא לשמוע את דרשתו של ה"גלח", והיום, על ידי ה"טלוויזיא", מביאים את ה"גלח" הביתה, ועוד מכניסים זאת בקדושה - "לשם שמים"...

ט. זו היתה דרכם של המשכילים הראשונים בסיסמתם "יהודי בביתך ואדם בצאתך", שביניהם היו גם רבנים מוסמכים.

ואף שלכאורה מדוע לא היה הדבר כדבעי - בשולחן ערוך אין שום איסור על זה, ואמנם אין צורך לילך בשוק ולהכריז "אני אדוק בתורה ומצוות", ואם כן מה היה האיסור בהסיסמא שלהם? - ומכל מקום, ראינו במציאות מה נעשה מהם, ומבניהם ומבני בניהם לא נשאר שום זכר של יהדות.

סיפרו¹⁶ על שוחט בעיירה ל. שלבש "ערדליים" ("קאָלאָשען", "ראָבערס"), והעבירוהו מהשחיטה. ואף שלכאורה מהו האיסור בזה - כ"ק מורי וחמי אדמו"ר בעצמו הלך גם הוא ב"ערדליים"! אלא שבאותו הזמן של השוחט היה זה דבר חדש, ולבשום רק אלו מבני ישראל שהתלבשו והתנהגו במנהג ה"פריצים", נטלו חלק במסיבות ההוללות שלהם ("אין זייערע בעלער און הוליינקעס") וכדומה, ומי שלבשם - ידעו שסר מן הדרך ("אַז ער איז קאַליע געוואָרען"), והסוף היה - שנתגלה שאכן סר מן הדרך, וגם בני ביתו.

י. פעם בא ללויבאוויטש יהודי, ושאל: וכי "קונץ" הוא לשבת בלויבאוויטש, להסתגר בחדרו ולהיות יהודי ירא-שמים? להיות בפעטערבורג, ללכת ברחוב, ושם לא לחטוא - זהו דבר משמעותי ("דאָס איז אַ זאַך"). ומוסיף ואומר: וגם זה איננו "קונץ"; להיות בפעטערבורג, להיכנס לתיאטרון, ולשבת בעיניים עצומות ולא לחטוא - זהו דבר משמעותי. ומוסיף ואומר: וגם בזה לא די; לשבת בתיאטרון בפעטערבורג בעיניים פקוחות, ואז לא לחטוא - זהו דבר משמעותי. ומוסיף היהודי ואומר: וגם בזה לא די; להיכנס לתיאטרון, ולעמוד קרוב לבימה ("סטיידזש") שעליה משחקים ה"שחקנים", ולא לחטוא - זהו דבר גדול ומשמעותי. וכך מנה פתק שלם. ובכן: יכול כל אחד ואחת לתאר לעצמו שחשבון כזה יכול להסיר את האדם מן הדרך לשאול תחתית¹⁷.

ראו לתקן ענינים אלו בעירכם, וביכולתכם להתחיל בזה אפילו בני. כיון שכאן נדרש ביותר לתקן ענינים אלו.

17) יש לדעת שהכל הוא נסיונות, והכוונה היא - "כי מנסה גוי לדעת הישכם אוהבים את ה' אלקיכם" (פ' ראה יג, ד. וראה לקו"פ פ' ראה יט, ב ואילך. ובכ"מ).

15) תיבות אלו אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בבתי-שחוק (המו"ל).

16) ראה גם מכתב כ"ז תמוז שנה זו (אגרות-קודש ח"ט ע' רטז). ועוד.

צילום מלקו"ש חלק יג
גם כאן הבינו (לכאורה)
שהכוונה היא לא' דר"ח אלול

אפילו די רעפארמער זאגען ניט אז א שייטל איז אַנטי מאַראַליש, אַדער אַנטי עטיש, זיי זאגען נאָר, אַז דאָס איז אַלט מאַדיש, איז וואָס האָט מען מורא ? מען וועט זאגען אז דאָ גייט אַ אידישע טאַכטער.

דער שווער האָט דערציילט פון וואַנעט נעמט זיך דאָס, וואָס אין פּראַנקפורט זיינען געווען זייער פרומע אידען, וואָס האָבען גע'ש'מ'ט (געשיינט ?) איבער גאַנץ דייטשלאַנד מיט זייער פרומקייט, הגם ס'זיינען דאַרטען געווען פון אַנהויב אַלע גרויסע „משכילים“.

נאָר געשען איז דאָס דורך דריי אידישע פרויען, וואָס האָבען זיך שטאַרק איינגעשפּאַרט דאָן, אין טראַגן אַ שייטל, אין טהרת המשפּחה און חינוך הכשר פאַר די קינדער, און דאָס האָט געפּוועל'ט אויך אויף אַנדערע פרויען און מענער, און במשך הזמן זיינען אַ גאַנצע עדה אידען פון פּראַנקפורט נשתנה געוואָרען לטוב.

(משיחת אדר"ח אלול, ה'תשי"ד)

1294567

1294567

... הנה לדעתי כל זמן שיש ביכולתם לקרב את לבן של ישראל ב...

נכפרט ב... לאביהם שכשמים (הכוונה בזה להחזיק שם את ישיבת חו"ת וכן

געטראגען נאָר פון אידן וועלכע האָבן זיך אָנגעטאָן און געפירט זיך ווי די פריצים,
אַנטיילגענומען אין זייערע בעלער און הוליינקעס א.ז.וו. און אַז איינער האָט דאָס
אַנגעטאָן האָט מען געוואוסט אַז ער איז קאַליע געוואָרען און דער סוף איז געווען:
עס איז נתגלה געוואָרען אַז ער איז קאַליע און אויך זיין הויז.

אַמאָל איז געקומען אין ליובאַוויטש צו זיין פאָטער אַ איד און האָט אים גע-
פרעגט, אַ קונץ איז צו זיצען אין ליובאַוויטש, פאַרמאַכט ביי זיך אין צימער און זיין
אַ ערליכער איד? אין פּעטערבורג און גיין אין גאַס און דאָן ניט זינדיגען, דאָס איז אַ
זאָך; זאָגט ער ווייטער, אַז דאָס איז אויך נאָך ניט קיין קונץ, זיין איז פּעטערבורג און
אַריינגיין אין טיאָטער און זיצען מיט פאַרמאַכטע אויגען, און ניט זינדיגען, אַט דאָס
איז אַ זאָך, זאָגט דער איד ווייטער, און דאָס איז אויך ניט גענוג, זיצען אין אַ
פּעטערבורגער טיאָטער מיט אַפּענע אויגען און זאָן ניט זינדיקען, דאָס איז אַ זאָך,
זאָגט דער איד ווייטער, און דאָס איז נאָך אויך ניט גענוג, אַריין גיין אין טיאָטער און
צוגיין נאָענט צו דעם סטיידזש (בימה) וואו די אַרטיסטען שפּילען, און דאָן ניט
זינדיגען, אַט דאָס איז אַ גרויסע זאָך, און אַזוי האָט ער אויסגערעכנט אַ גאַנצען
צעטעל, מען קען זיך שוין אַליין פאַרשטעלן ווי אַזאַ חשבון קאָן פאַרפירען דעם
מענטשען אין שאול תחתית.

איר זאָלט זען מתקן זיין די ענינים ביי אייך אין שטאַט, און איר קאַנט אפילו
אַנהויבן דאָס אין נ.י. וויילע דאָ מאַנט זיך גאַר שטאַרק די ענינים צו מתקן זיין.
(משיחת אדר"ח אלול, ה'תשי"ד)

בס"ד. שיחה לא' – ראש-חודש אלול ה'תשי"ד*.

א. פאה נכרית הו"ע שנוגע לבנים ולבני בנים, לפרנסה ולבריאות, כדאיתא בזהרי² שהדבר נוגע לבני חיי ומזוני.

אין לשאול מדוע פלונית ופלונית אינה חובשת פאה נכרית ואינה נוהגת כראוי, ומ"מ טוב לה בבני חיי ומזוני והצלחה בכל עניני. ראשית, אין אדם יודע מה קורה אצל זולתו, ואיזה צרות יש לו, שהרי אף אדם אינו מספר לחבירו מה מתרחש אצלו. ושנית, אין להביט ("פאָרקוקן זיך") על הזולת, אלא יש לקיים את ציווי הקב"ה.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר כאן הענין ד"כי אתם המעט מכל העמים"³].

ישנם בעולם גויים רבים יותר מאשר יהודים, וטוב להם. וכי משום כך יש לעשות כמעשי הגויים? – אילו היו עושים כן, לא הי' העם היהודי קיים רח"ל מזה זמן רב.

כאשר אשה יהודי' הולכת בשוק ללא פאה נכרית, אין שום חילוק בינה לבין נשים אחרות, אבל כשהיא הולכת חבושה פאה נכרית, אפשר להכיר שהיא אשה יהודי' אדוקה בתומ"צ.

אמנם אין צורך להכריז בשוק "אני אדוקה בתומ"צ", אבל... וכי ממי מתביישים, מהחברה או מפלונית בת פלונית? ומה יאמרו, שאשה פלונית היא יהודי' שומרת דת משה? וכי מהי החרפה בכך? האם דורשים בכך מסירות נפש גדולה מדי? אילו לא הי' רח"ל מה לאכול, הילדים היו רעבים, והיו דורשים שמירת שבת במסחר ופרנסה – היתה זו מסירות נפש גדולה, והיו עושים זאת בלי ספק.

(1) ראה גם מכתב ז' אייר שנה זו (אגרות-קודש ח"ט ע' יח ואילך), ובהנסמן בהערות שם.

(2) ח"ג קכו, א.

(3) ואתחנן ז, ז.

(4) ראה כתובות עב, סע"א ובפרש"י. רמב"ם הל' אישות פכ"ד הי"א.

(* שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ובראשה רשם בכתי"ק: שיחה לא' ר"ח אלול ה'תשי"ז, ונדפסה בהוספות ללקו"ש ח"ג ע' 188 ואילך (ס"א"ד), וחי"ח ע' 459 ואילך (ס"ה ואילך).

במהדורא זו ניתוספו בהערות איזה פרטים מעלייהגהה המקוריים, ועוד איזה ציוני מ"מ שניתוספו ע"י המו"ל.

